

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра «Банківська справа»

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес»

(назва освітньої програми)

на тему: **«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ЦИФРОВІЗАЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ»

(назва теми)

Виконавець:

Студент факультету фінансів,
банківської справи та страхування

Христич О.О.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кретов Д.Ю.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

АНОТАЦІЯ

Христич О.О. «Сучасний стан та перспективи розвитку цифровізації банків України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес», Одеський національний економічний університет - Одеса, 2024

У роботі розглядаються теоретичні питання цифровізації в банківському секторі. За результатами проведеного дослідження у першому розділі розглянуто сутність і ознаки цифровізації в економіці, особливості цифровізації в фінансово-банківському секторі, її переваги та ризики, що при цьому виникають.

Проаналізовано сучасний стан та тенденції цифровізації банківського сектору України, визначений вплив цифровізації на показники діяльності банків України, надана характеристика сучасних технологічних нововведень.

Розглянуто перспективи подальшої діяльності банків України в умовах цифровізації з урахуванням закордонного досвіду.

***Ключові слова:** цифровізація, банківський сектор, штучний інтелект, машинне навчання, інтернет речей, банківська екосистема, перспективи*

ANNOTATION

Hristych O.O. "Current state and prospects for the development of digitization of Ukrainian banks"

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 072 «Finance, Banking and Insurance»

for the educational program " International banking business "

Odessa National Economic University - Odessa, 2024

The paper examines the theoretical issues of digitization in the banking sector. According to the results of the research, the essence and signs of digitalization in the economy, the features of digitalization in the financial and banking sector, its advantages and risks that arise in this case are considered in the first chapter.

The current state and trends of digitalization of the banking sector of Ukraine are analyzed, the impact of digitalization on the performance indicators of Ukrainian banks is determined, and the characteristics of modern technological innovations are provided.

Prospects for the further activity of Ukrainian banks in the conditions of digitalization are considered, taking into account foreign experience.

Keywords: *digitalization, banking sector, artificial intelligence, machine learning, Internet of Things, banking ecosystem, prospects*

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В	
	БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ	6
1.1.	Сутність і ознаки цифровізації в економіці.....	6
1.2.	Особливості цифрової трансформації в фінансово- банківському секторі	14
1.3.	Переваги та ризики цифровізації банківського сектору....	23
	Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2	ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	
	БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	30
2.1.	Оцінка впливу цифровізації банків України на показники їх діяльності.....	30
2.2.	Аналіз операцій банків з платіжними картками в умовах цифровізації банківського сектору.....	37
2.3.	Характеристика сучасних технологічних нововведень в банківському секторі України.....	44
	Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В	
	БАНКАХ УКРАЇНИ	52
3.1.	Міжнародний досвід розвитку цифровізації банків.....	52
3.2.	Перспективи діяльності вітчизняних банків в умовах цифровізації.....	62
	Висновки до розділу 3.....	69
ВИСНОВКИ		71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		77

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Проблеми нового часу, обтяжені впливом спочатку пандемії коронавірусу, потім повномасштабними військовими діями на території України загострюють необхідність активізації в використанні цифрових фінансових технологій банківського обслуговування. Драйвером прискореного переведення банківських клієнтів з офлайн обслуговування до цифрового формату багато в чому послужив період пандемії коронакризи. Саме в цей час надзвичайно швидкими темпами почали удосконалюватись цифрові платформи та модернізуватись сервіси, на базі яких банки надають клієнтам можливість віддаленого доступу до фінансових продуктів та послуг практично з будь-якої точки світу у будь-який час доби. Поштовхом до створення та переходу до використання нововведень, у тому числі цифрових, зазвичай є кризові ситуації, а точніше – пошук способів їх вирішення. Україна останнім часом регулярно знаходиться в ситуаціях економічної невизначеності і тому банкам необхідно постійно здійснювати пошук і розробку модернізованих інструментів та каналів з надання власних послуг і комунікації з клієнтами. Актуальність теми дослідження набуває все більшого значення в Україні, що обумовлено процесами фінансової глобалізації, макроекономічної ситуації та фінансової нестабільності. Також актуальною на сьогодні є розробка теоретичних пропозицій і рекомендацій функціонування банків в умовах цифровізації економічних відносин. Широке практичне використання цифрових технологій допоможе банківській системі України підвищити ефективність діяльності.

Питання трансформації економіки в рамках цифровізації взагалі і окремо в банківській сфері розглядали вітчизняні науковці, праці яких використано для теоретичного осмислення проведеного в роботі дослідження, а саме Акименко Н.В., Акопян Д.Е., Баранов О.А., Баранюк М.Р., Береславська О., Бражник Л.В., Бондаренко Л., Веретюк С.М.,

Дзюблюк О., Дейнега Є.В., Демченко І., Деркач О., Дроботя Я.А., Дубняк М.В., Грабарєв А.В., Грачова О.Ю., Грешко Р., Гончар К.О., Житник О., Касич А., Кльоба Л.Г., Козлов В. В., Козлянченко О.М., Колоток М., Копилова О.В., Корх Н., Костогриз В.Г. Кретов Д., Крикавський О.В., Кузнєцова А.Я., Кулакова С., Кухта І.В., Луців В., Матвійчук Н., Мамонтенко Н.С., Мартинюк Р., Мірошник Р.О., Мисків Г., Наумкіна І., Ночвіна І.О., Назарова Г.В., Петручок Ю., Пілінський В.В., Пічугіна Ю.В., Подарин А., Реверчук С.К., Руденко В.О., Садчикова І., Стащук О.В., Творидло О.І., Теслюк С., Томашевська Т.В., Харабара В., Химич І.Г., Холявко Н.І., Хуторна М.Е., Чайковський Я., Чмерук Г.Г. Однак окремі аспекти цієї проблеми з'ясовано не повністю, особливо перспективи подальшого розвитку банківської системи України в рамках цифровізації в умовах воєнного стану.

Мета дослідження. Метою даної роботи є обґрунтування теоретичних основ, оцінка сучасного стану та визначення перспективних напрямків розвитку банківських установ України в умовах цифровізації економіки.

Для досягнення поставленої мети передбачено постановку, формулювання і розв'язання наступних наукових й практичних завдань:

- вивчити сутність і ознаки цифровізації в економіці;
- розглянути особливості цифрової трансформації в фінансово-банківському секторі;
- надати характеристику переваги та ризикам цифровізації банківського сектору;
- оцінити впливу цифровізації банків України на показники їх діяльності;
- проаналізувати операцій банків з платіжними картками в умовах цифровізації банківського сектору;
- дослідити сучасні технологічні нововведення в банківському секторі України;
- узагальнити зарубіжний досвід розвитку цифровізації в банках;

29. Top trends in retail banking: 2022 // Capgemini: [Веб-сайт]. URL: <https://www.capgemini.com/insights/research-library/top-trends-in-retail-banking2022/#:~:text=Customer%2Dcentricity%20remains%20at%20the,to%20remain%20relevant%20and%20resilient.> (дата звернення: 14.04.2024)
30. Акименко Н. В., Мамонтенко Н. С. Банківська система в умовах цифрової економіки. *БізнесІнформ*. 2021. №5. С. 333 - 338
31. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банку. *Ефективна економіка*. 2018. №12. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf (дата звернення: 12.04.2024)
32. Акоюн Д. Е. Діяльність банків в умовах цифровізації економіки. *Збірник наукових праць Одеського національного економічного університету*. 2022. №8 (297). С. 48 - 56
33. Петручок Ю., Химич І.Г. Діджиталізація банкінгу в Україні: переваги та виклики для клієнтів та фінансових установ. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції „*Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах*“, 31 березня 2023 року. Т. : ФОП Паляниця В. А, 2023. С. 67–69.
34. Мисків Г. Цифрова трансформація банківської системи. Маркетинг і логістика у становленні цифрової економіки України : монографія / За наук. ред. Є. В. Крикавського, О. В. Дейнеги. Львів-Рівне : О. Зень, 2022. С.154-172
35. Дроботя Я.А., Бражник Л.В. Діджиталізація банківської діяльності та платіжних систем. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 51. С. 261 – 267
36. Бондаренко Л. Подарин А. Особливості діджитал-трансформації банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2022 №41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-28> (дата звернення 01.04.2024)
37. Мірошник Р.О., Кухта І.В. Діджиталізація банківської системи України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. №49. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-39> (дата звернення 05.01.2024 р.)

38. Касич А., Наумкіна І. Процеси цифровізації як невід’ємна складова сучасного банківського менеджменту. *Економіка та суспільство*, 2021. №28. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-1> (дата звернення: 12.04.2024)
39. Стацук О.В., Мартинюк Р. Специфіка застосування когнітивних технологій та штучного інтелекту в сучасній банківській діяльності. *Економічний форум*. 2021. №1(3). С. 134–138.
40. Копилова О.В., Пічугіна Ю.В., Гончар К.О. Діджиталізація банківського сектору України – виклики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. №50. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-47> (дата звернення 05.01.2024 р.)
41. Реверчук С.К., Творидло О.І. Цифровізація банківського бізнесу: виклики та можливості для державного регулювання. *Економіка та суспільство*. 2023. №55. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-45> (дата звернення 05.01.2024 р.)
42. Кретов Д., Гавриш, К. Розвиток діджиталізації послуг корпоративним клієнтам – конкурентна перевага на банківському ринку України. *Scientific Collection «InterConf»*, 2024. №191, с. 55–58.
43. Кретов Д. Удосконалення банківського обслуговування корпоративних клієнтів на основі цифрової трансформації фінансових технологій. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №1(1(48)), С. 183-188.
44. Кретов Д.Ю. Вплив інноваційних банківських технологій на удосконалення обслуговування корпоративних клієнтів. *Приазовський економічний вісник*. 2023. Випуск 1(33). С. 48 - 52
45. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 03.04.2024)
46. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення 04.04.2024)
47. International Monetary Fund. (2022). Global Financial Stability Report – Shockwaves from the War in Ukraine Test the Financial System’s Resilience.

Washington, DC, April. <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2022/04/18/Global-Financial-Stability-Report-April2022-516158> (дата звернення 04.04.2024)

48. Дзюблюк О., Луців В., Чайковський Я. Сучасний розвиток ринку платіжних карток у цифровій економіці. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том 6 (47). С. 51 - 64

49. Необанки vs традиційні банки: як необанки змінюють фінансову систему. Центр Разумкова. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/neobanky-vs-tradytsiini-banky-iak-neobanky-zminiuiut-finansovu-systemu> (дата звернення 05.04.2024)

50. Designing a sustainable digital bank. White Paper Executive Summary. URL: <https://www.ibm.com/downloads/cas/XGJGOJWA> (дата звернення: 11.04.2024)

51. Теслюк С., Матвійчук Н., Деркач О., Корх Н. Необанки : сутність та перспективи розвитку в Україні. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 3. С. 61-71

52. Інтернет-ресурс. URL:<https://ain.ua/2020/06/02/chto-takoe-neobanki-i-rochemu-eto-novoe-budushhee-posle-koronavirusa/>(дата звернення 05.04.2024)

53. Український необанк увійшов до світового рейтингу фінтехів. URL: <https://finclub.net/ua/news/ukrainskyi-neobank-uviishov-do-svitovoho-reitynhu-fintekhiv.html> (дата звернення 07.04.2024)

54. ТОП-10 самих успішних необанків Європи. URL:<https://psm7.com/mobilnye-banki/oni-pokorili-mir-top-10-samyx-uspeshnyx-neobankov-evropy.html> (дата звернення 06.04.2024)

55. Якість та інновації: Ukrainian Business Award оголосив ТОП-6 онлайн банків в Україні. URL: <https://uba.top/onlinebank/>(дата звернення 08.04.2024)

56. Pulse of Fintech H2'21. KPMG. January 2022. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/02/pulse-of-fintech-h2-21.pdf> (дата звернення: 02.04.2024)

57. Five fintech trends. URL: <https://www2.deloitte.com/tr/en/pages/risk/articles/fintech-trendsinsight.html> (дата звернення: 02.04.2024)
58. Харабара В., Грешко Р., Харабара В. Світові тренди банківських інновацій та технологій. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 2023. №5. С. 93 – 101.
59. Digital Banking Users to Reach Nearly 3 Billion by 2021. URL: <https://www.juniperresearch.com> (дата звернення: 03.04.2024)
60. What's Going On In Banking 2021 Rebounding From the Pandemic. URL: <https://www.crnstone.com/banking-2021> (дата звернення: 04.04.2024)
61. Кретов Д.Ю. Христич О.О. Використання штучного інтелекту в банківській сфері. Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference «Science, Education, Innovation: Topical Issues and Modern Aspects» (April 16-18, 2024). Tallinn, Estonia. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/5861> (дата звернення: 24.04.2024)
62. Як штучний інтелект застосовується в інвестиційній сфері - аналітика (psm7.com). URL: <https://psm7.com/uk/technology/iskusstvennyj-intellekt-kak-instrument-dlya-investicij-kak-etorabotaet-i-kakie-funkcii-vypolnyaet.html> (дата звернення: 24.04.2024)
63. AI в банківській сфері: чат-боти, вибивання боргів і боротьба із шахраями. AI Conference. URL: <http://surl.li/cdjqs>. (дата звернення 01.04.2024)
64. Холявко Н., Садчикова І., Колоток М. Напрями використання штучного інтелекту у банківських установах. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. №2 (34). С. 192–203.
65. Демченко І. Відкритий банкінг в Україні. Нові можливості для бізнесу. URL: <https://blog.liga.net/user/idemchenko/article/42888> (дата звернення 27.02.2024)